

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 521

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 januari 2015

Op 20 en 21 mei 2015 vindt in Nederland de *Ministerial Conference on the International Energy Charter* plaats. Met deze brief geef ik invulling aan mijn toezegging van 10 juni 2014¹ om uw Kamer te informeren over het aanbod van Nederland om deze ministeriële conferentie in Den Haag te organiseren.

De kern van de conferentie is het aannemen en ondertekenen van het gemoderniseerde *Energy Charter* (Energiehandvest), die de naam *International Energy Charter* (Internationaal Energiehandvest) heeft gekregen. Met de conferentie en deze politieke verklaring wordt beoogd een impuls te geven aan internationale samenwerking op energiegebied. Deze ministeriële conferentie organiseer ik in nauwe samenwerking met de Ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Waarom dit initiatief?

Het Energy Charter is ontstaan als Nederlands initiatief, naar aanleiding van het zogenaamde plan Lubbers uit 1990. Dit plan voorzag in de integratie van de energiemarkten van Oost-Europa en de landen van de voormalige Sovjet-Unie met die van West-Europa en de wereldmarkt. Dit plan werd in een politieke verklaring concreet vormgegeven, het Energy Charter², ondertekend in Den Haag in 1991. Nederland is depositaris van het Energy Charter en vervult daarmee een ceremoniële rol als nieuwe landen de verklaring ondertekenen. De belangrijkste uitgangspunten destijds waren een efficiënte werking van energiemarkten, investeringsbescherming, vrije energiedoorvoer, bevordering van handel in energie en aan energie gerelateerde goederen en samenwerking in beleidsontwikkeling op energiegebied, inclusief energie-efficiëntie en milieubescherming. Als vervolg op deze politieke verklaring is het *Energy Charter*

¹ Kamerstuk 21 501-33, nr. 489

² Officiële naam: *European Energy Charter*

Treaty (Energiehandvestverdrag) ontstaan. Het Energy Charter Treaty is in 1994 ondertekend in Lissabon en in werking getreden in 1998. Dit multilaterale verdrag stelt regels ten aanzien van energiehandel, energiedoorvoer, investeringsbescherming en internationale arbitrage. Daarmee is het een belangrijk kader voor internationale regelgeving op het gebied van energie. Voor het internationale energiebedrijfsleven biedt dit rechtszekerheid. Daarmee geeft het verdrag vertrouwen voor investeringen en handel. Ondertekening van het Energy Charter van '91 is bovendien een vereiste voor verdragstoetreding.

Nadat Rusland in 2009 besloot het Energy Charter Treaty niet te ratificeren en landen van buiten de oorspronkelijke regio juist belangstelling begonnen te tonen, is een proces ontstaan om het Energy Charter boven de oude Euraziatische context uit te laten stijgen. Dit proces beoogt drempels weg te nemen die door potentiële nieuwe landen als belemmerend werden ervaren om tot het Energy Charter toe te treden. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan gedateerde verwijzingen naar de Sovjet-Unie of de *General Agreement on Tariffs and Trade* (GATT). Hierop heeft de Energy Charter Conference, het besluitvormende orgaan van het Energy Charter, in 2012 besloten de onderhandelingen te starten om tot een nieuwe politieke verklaring te komen. Doel van de verklaring is om het profiel van het Energy Charter en het Energy Charter Treaty als kader voor internationale energiesamenwerking op wereldwijd niveau te versterken en toetreding van nieuwe landen en actieve samenwerking binnen de kaders van het Energy Charter te bevorderen.

Het International Energy Charter

In 2013 en 2014 is een groot aantal landen (de 52 leden die al bij het Energy Charter Treaty zijn aangesloten³, een aantal waarnemers⁴ en tot de onderhandelingen uitgenodigde landen⁵), betrokken bij de onderhandelingen over de tekst en is er een nieuwe naam vastgesteld, het International Energy Charter. Als bijlage stuur ik uw Kamer de uitonderhandelde tekst (finaal concept), waar de reguliere Energy Charter-conferentie in november 2014 in Kazachstan kennis van heeft genomen⁶. De nieuwe tekst is ontdaan van gedateerde elementen en benoemt hedendaagse en toekomstige energie-uitdagingen. Nieuwe elementen in de tekst zijn vooral door beoogde nieuwe toetreders zoals China, Iran en Marokko, ingebracht. Belangrijke nieuwe accenten zijn het belang van toegang tot energie en het belang van hernieuwbare energie. Tegelijkertijd zijn de hierboven genoemde uitgangspunten van 1991 nog steeds relevant geacht en behouden. Ik heb het vertrouwen dat de tekst van het International Energy Charter op gebalanceerde wijze recht doet aan het belang

³ Afghanistan, Albanië, Armenië, Australië*, Azerbeidzjan, België, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Estland, Europese Unie en Euratom, Finland, Frankrijk, Georgië, Griekenland, Hongarije, Ierland, IJsland*, Italië, Japan, Kazachstan, Kirgizië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Macedonië, Malta, Moldavië, Mongolië, Nederland, Noorwegen*, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Russische Federatie*, Slowakije, Slovenië, Spanje, Tadzjikistan, Turkije, Turkmenistan, Oekraïne, Oezbekistan, Verenigd Koninkrijk, Wit-Rusland*, Zweden, Zwitserland. *Deze landen hebben het verdrag nog niet geratificeerd.

⁴ Waarnemers die het Charter van '91 hebben getekend: Canada, Indonesië, Jemen, Jordanië, Mauritanië, Montenegro, Marokko, Pakistan, Palestijnse Gebieden, Servië, Syrië (niet uitgenodigd), Verenigde Staten. Waarnemers die het Charter van '91 niet hebben getekend: Algerije, Bahrein, China, Egypte, Iran, Koeweit, Nigeria, Oman, Qatar, Saudi-Arabië, Tunesië, Venezuela, Verenigde Arabische Emiraten, Zuid-Korea.

⁵ O.a.: Brazilië, Colombia, India, Irak, Israël, Libanon, Mexico, Mozambique, Tanzania, Zuid-Afrika, Zuid-Sudan

⁶ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

van energievoorzieningszekerheid voor producerende, consumerende en energie-doorvoer landen.

Door het ondertekenen van het International Energy Charter worden nieuwe landen waarnemer bij de Energy Charter-conferentie. Lidmaatschap van de conferentie is voorbehouden aan de ondertekenaars van het Energy Charter Treaty. Nederland zal ook van de nieuwe verklaring depositaris worden. Het aannemen en ondertekenen van het International Energy Charter moet de weg effenen naar een groter aantal landen dat ook deelneemt aan het Energy Charter Treaty, waarmee landen onder meer investeringszekerheid bieden, vrije energiedoorvoer garanderen en zich aansluiten bij internationale arbitrage. Nederland moedigt landen die dit nog niet hebben gedaan aan om verdragstoetreding te overwegen.

Ministerial Conference on the International Energy Charter

Het Energy Charter kent een reguliere jaarlijkse conferentie, die sinds 2014 onder politiek voorzitterschap staat (november 2014 Kazachstan, november 2015 Georgië, 2016 Japan). Met de ondertekening van het *International Energy Charter* is de conferentie in Nederland een buitengewone conferentie, onder mijn voorzitterschap. Beoogd wordt om van de ondertekenende landen de Ministers voor energie, buitenlandse zaken of handel (afhankelijk van de verantwoordelijkheidsverdeling in het betreffende land) in Nederland te ontvangen. De landen die uitgenodigd worden dienen hun intentie om de verklaring te ondertekenen voor de conferentie van tevoren kenbaar te hebben gemaakt. Er wordt in Nederland daarom geen onderhandeling meer voorzien. Naast de ondertekening van het International Energy Charter komen er tijdens de conferentie energiethema's aan bod die mondiaal spelen, zoals het belang van deelname aan het Energy Charter Treaty, de investeringsopgaven die er wereldwijd op energiegebied zijn om iedereen toegang te geven tot energie en om klimaatverandering tegen te gaan, investeringsbescherming en energie-innovatie.

Het internationale energiebedrijfsleven heeft belang bij de zekerheden die het Energy Charter Treaty biedt en bij de internationale energiesamenwerking die uit het Energy Charter voortvloeit. Daarom organiseer ik, in samenwerking met enkele bedrijven die actief zijn in de energiesector, op 21 mei 2015 een aansluitend bedrijfsleven-evenement dat is gericht op de aanwezige landen en op de top van het internationale energiebedrijfsleven.

Het kabinet zal de komende tijd het belang van de conferentie internationaal intensief onder de aandacht brengen. In het bijzonder staat een Energy Charter Forum gepland in Rabat, Marokko op 25 februari 2015. Dit forum, dat bijgewoond en mede-georganiseerd wordt door de Minister van Buitenlandse Zaken, dient voor Afrika en het Midden-Oosten als opstap naar de conferentie in Nederland en staat onder Marokkaans-Nederlands co-voorzitterschap.

Na de Ministerial Conference on the International Energy Charter in mei zal ik uw Kamer informeren over de resultaten.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp